

Remissyttrande

Datum 2022-12-05

Diarienummer RS 2022-04205

Ert diarienummer Ku2022/01357

Kulturdepartementet

Rosenbad 4

103 33 Stockholm

Kreativa Sverige! Nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher (SOU 2022:44)

Västra Götalandsregionen tillstyrker utredningen i sin helhet men pekar ut några förslag som särskilt angelägna samt några områden som saknas eller behöver utvecklas ytterligare.

6.1 Tydligt tvärpolitiskt ansvar för kunskap, synergier och samverkan

Västra Götalandsregionen tillstyrker förslaget att inrätta en funktion/kontor för tvärpolitiskt samarbete över en längre tidsperiod som kan säkerställa att främjandet av kulturella och kreativa näringar kan hanteras tvärsektoriellt. Genom att arbeta systematiskt och tvärpolitiskt kan effektiva, spetsade och relevanta insatser skapas. Vi anser dock att det finns en risk att låta två myndigheter dela på ansvaret att koordinera samordningen. Främjandet av kulturella och kreativa näringar är främst en näringspolitisk fråga där huvudansvaret bör ligga på Näringsdepartementet och Tillväxtverket, med involvering av övriga departement och myndigheter. Däremot tillstyrker vi utredningens beskrivning av att Kulturpolitiken behöver lära av näringspolitiken och vice versa och att samordningskontoret bör bidra till ett sådant kunskapsutbyte. Det finns ett stort värde av att fortsätta låta Kulturpolitiken och näringspolitiken stärka KKN-branscherna från olika perspektiv. Resurser för utvecklingen av den kulturella kärnan och konstnärliga professionen har lika stor vikt som de näringspolitiska åtgärderna. Det är det som är och kan vara Sveriges styrka.

Västra Götalandsregionen ser positivt på att utredningen föreslår ett ökat samarbete med regionerna för att lyssna in behov och möjliga insatser för att stärka KKN-branscherna. Här vill vi särskilt tillstyrka att ett sådant samarbete bör formaliseras för att säkra ett ömsesidigt utbyte och möjliggöra relevanta och effektiva insatser utifrån lokala och regionala förutsättningar. Utredningen fokuserar mycket på myndighetssamverkan och behovet av att träffa branschorganisationer. Regionerna har ett annat och kompletterande perspektiv för utvecklingen av dessa näringar, inte minst utifrån olika geografiska förutsättningar. Genom att säkerställa en samverkan med regionerna, som i sin tur fångar in de lokala perspektiven, blir insatserna relevanta och möjliga att implementera.

Utredningen gör en internationell utblick inom KKN-området och konstaterar att det sker flera satsningar för kulturella och kreativa branscher inom EU. Västra Götalandsregionen ser också europeiskt samarbetet som ett viktigt utvecklingsområde men tror att det behövs en nationell samordningsfunktion som kan facilitera möjligheten till regionala samarbetsprojekt med EU-finansiering.

Västra Götalandsregionen vill särskilt ge stöd åt utredningens förslag att utveckla statistikunderlag som mer rättvisande kan fånga KKN-branschernas utveckling. Det ger oss som region en större möjlighet att rigga relevanta satsningar och kunna fånga utvecklingen över tid. Men även inom detta område finns det regional kompetens att ta tillvara kring vilket statistikunderlag som har störst relevans.

7.2 Förnyelse av rådgivning, kapitalförsörjning och innovationsstöd

Västra Götalandsregionen ser att det kan finnas ett värde av utbildningsinsatser och kompetensutveckling till befintliga rådgivarorganisationer, men att riggningen av dessa återigen behöver kunna anpassas efter lokala och regionala förutsättningar och även följas av finansiering. Vi ser också att utredningens slutsats angående att ”rådgivning sker i för små volymer, sett till antalet befintliga kulturella och kreativa företagare i landet”, behöver undersökas närmare. Såväl KKN-företag som företag generellt har större behov av rådgivning, stöd och kapital än vad som är möjligt att erbjuda. Här behövs mer kunskap så att vi ser att offentliga medel kan bli träffsäkra.

Västra Götalandsregionen ser gärna att modellen med mikrolån undersöks närmare men ställer oss frågande till om riskkapital (med krav på delägarskap och avkastning) är den typ av finansiering som passar KKN-företag generellt. Frågan om finansieringsvägar behöver sammanfattningsvis undersökas närmare och gärna med spaning på internationella förebilder i exempelvis Norge, som arbetar med långsiktiga mjuka lån.

När det handlar om att förbättra möjligheten för dessa företag att ta del av innovationsstöd så har bland annat Borås Inkubator nyligen genomfört särskilda innovationsprogram/för-inkubatorsatsningar med syfte att fånga upp fler KKN-företag. Här finns lärdomar att ta vidare. Uppdraget hos dagens inkubatorer med syfte att främja tillväxtföretag stämmer inte alltid väl överens med mindre KKN-företag som många gånger hellre samverkar med andra än växer som eget bolag. De har också andra behov, utöver mentorer och riskkapital, som ger större nytta för företagsutvecklingen såsom kreativa mötesplatser/nätverk, alumnverksamhet, billiga lokaler, tillgång till verkstäder, event och samlade marknadsföringsinsatser.

Västra Götalandsregionen ser att det även finns en outnyttjad potential i att lyfta, synliggöra och stimulera till forskningsbaserad kunskap inom kulturekonomi och kulturella och kreativa branscher. Sådan forskning skulle förstärka kompetensen inom det regionala innovationssystemet.

Vi ser också att KKN-företag som många gånger är beroende av samarbeten för att utvecklas, kan ta större utvecklingssprång i sitt företagande genom kunskapsöverföring från individer till individer, individer till organisationer och vice versa,

än att sitta ner med en affärscoach. Här behöver vi hitta strukturer som stöttar en sådan kunskapsöverföring där en väg är att främja tillgången till mötesplatser och kreativa kluster. Insatserna hänger samman med platsutveckling.

7.3 Långsiktigt och snabbt på upphovsrättens marknad

Västra Götalandsregionen tillstyrker helheten i förslaget. Frågan om upphovsrätt och immaterialrätt och utvecklingen av affärsmodeller som stärker KKN-företagens möjlighet till affärsnytta är högst relevanta.

7.4 Export, internationalisering och värdeskapande utomlands

Västra Götalandsregionen vill särskilt peka på möjligheten att nyttja framtagandet av kommande Exportstrategi som en hävstång. Det vi också efterfrågar är åtgärder kopplade till den outnyttjade möjlighet som finns i att skapa gemensamma nationella satsningar och projekt med stöd från EU-s program och utlysningar.

7.5 Hållbar arbetsmarknad och kompetensförsörjning för alla

Västra Götalandsregionen delar förslagen i sin helhet men saknar beskrivningen av den stora kompetensflykt som skett i och med pandemin och där nationella satsningar på eftergymnasiala yrkesutbildningar inom bland annat tekniska befattningar för film och scenkonst är en nyckelåtgärd.

7.6 Platsens betydelse för kulturella och kreativa verksamheter (och tvärtom)

Västra Götalandsregionen understryker att platsens betydelse förmodligen kommer att öka med anledning av lågkonjunktur, klimatpåverkan, och minskat resande. Vi ser dock att utredningen mera fokuserar på hur näringarna bidrar till platsen än hur platsen bidrar till att stärka de kulturella och kreativa branscherna. Att planera platser för dessa näringar är lika viktigt som att planera för etableringar inom andra branscher. Offentliga aktörer kan ha en roll i att underlätta för enskilda företag att samlokalisera i särskilda områden eller lokaler och att skapa förutsättningar att verka och utvecklas i dessa.

Västra Götalandsregionen vill här understryka särskilda svårighet förenade med att bo, leva och verka på landsbygden som hänger ihop med att de lokala bankerna försvinner och därmed möjligheten att erhålla lån. Det finns också en stor utvecklingspotential i att hitta stöd för hur kulturhistoriska byggnader och industrimiljöer kan utvecklas från ”nerlagda bruk” till kulturella kluster med hyror anpassade för dessa företag. Här har nationella myndigheter såsom Riksantikvarieämbetet en särskild roll att arbeta aktivt för att stimulera återanvändning och utveckling av den typen av byggnader.

Västra Götalandsregionen ser också att frågan angående gentrifiering av stadskärnor har stor betydelse för KKN-företagares möjlighet att utvecklas och verka i städerna. Kommuner behöver hitta modeller som säkerställer att det finns lokaler och verkstäder med rimliga hyror annars försvinner de mindre kreativa företagen och den attraktionskraft som dessa företag genererar.

Regionstyrelsen
Västra Götalandsregionen

Helén Eliasson
Regionstyrelsens ordförande

Håkan Sandahl
Regiondirektör